

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W 2009 R.

9. Finanse

Budżet samorządowych bibliotek publicznych wynosił w 2009 roku ogółem **129.426.847 zł**, w tym:

- w powiatach ziemskich – 48.629.335 zł dla 486 placówek (bibliotek i filii)
- w powiatach grodzkich – 80.631.394 zł dla 316 placówek (bibliotek i filii)
- w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Gliwicach – 166.118 zł (1 placówka)

Średni nakład na 1 placówkę w województwie śląskim wyniósł 161.179 zł, natomiast:

- w powiatach ziemskich – 100.060 zł
- w powiatach grodzkich – 255.163 zł

Średni nakład finansowy na 1 placówkę w 2009 roku uległ zwiększeniu o **8.165 zł** w porównaniu z rokiem poprzednim. Od lat zauważa się znaczną różnicę pomiędzy nakładami powiatów grodzkich a powiatów ziemskich co oznacza, iż biblioteki powiatów ziemskich wciąż borykają się z o wiele trudniejszymi warunkami materialnymi.

Zamieszczona poniżej tabela przedstawia strukturę budżetów samorządowych bibliotek publicznych w 2009 roku w porównaniu z rokiem 2008.

STRUKTURA BUDŻETÓW SAMORZĄDOWYCH BIBLIOTEK PUBLICZNYCH

Biblioteki	Rok	Budżet ogółem (zł)	Koszty utrzymania (zł)	Zakup książek (zł)	Prenumerata (zł)	Dochody (zł)
Powiaty ziemskie	2008	45 191 589	5 363 096	4 073 861	477 168	1 135 517
	2009	48 629 335	5 532 406	3 330 731	485 023	1 001 797
Powiaty grodzkie	2008	77 999 294	11 349 471	4 574 610	765 792	2 464 905
	2009	80 631 394	11 862 510	3 719 814	762 877	2 546 310
Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach	2008	138 765	11 238	5 027	1 319	0
	2009	166 118	11 225	3 110	1 167	11 490
Ogółem woj. śląskie	2008	123 329 648	16 723 805	8 653 498	1 244 279	3 600 422
	2009	129 426 847	17 406 141	7 053 655	1 249 067	3 559 597

Biblioteki	Rok	Koszty % budżetu	Zakup % budżetu	Prenumerata % budżetu	Dochody % budżetu
Powiaty ziemskie	2008	11,9	9,0	1,1	2,5
	2009	11,4	6,8	1,0	2,1
Powiaty grodzkie	2008	14,6	5,9	1,0	3,2
	2009	14,7	4,6	0,9	3,2
Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach	2008	8,1	3,6	1,0	0
	2009	6,8	1,9	0,7	6,9
Ogółem woj. śląskie	2008	13,6	7,0	1,0	2,9
	2009	13,4	5,4	1,0	2,8

W 2009 roku dochody własne bibliotek publicznych były o 40.825 zł mniejsze w porównaniu z rokiem ubiegłym i stanowiły 2,8% budżetów ogółem. Pozyskiwano je, przede wszystkim z takich źródeł jak: usługi kserograficzne, opłaty za korzystanie z Internetu, usługi informacyjno – bibliograficzne, kary pobierane od czytelników, opłaty za karty czytelnicze. Niewielką ich część stanowiły odsetki bankowe, darowizny pieniężne itp.

Na zakup książek w 2009 roku przeznaczono o 1.599.843 zł mniej niż w 2008 roku i stanowił on 5,4% budżetów ogółem.

W przypadku prenumeraty czasopism zanotowano wzrost środków przeznaczonych na nią o 4.788 zł w porównaniu z rokiem poprzednim i stanowiły one 1,0% budżetów ogółem. Wiele bibliotek przeznaczyło minimalne kwoty na zakup czasopism, natomiast w 14 bibliotekach nie zaprenumerowano nawet jednego czasopisma.

Koszty utrzymania placówek bibliotecznych, na które składały się wydatki na opał, gaz, paliwo, energię elektryczną i ciepłą, wodę, czynsze, wywóz nieczystości, usługi telekomunikacyjne, internetowe, pocztowe, remonty bieżące, drobne naprawy, konserwacje, środki czystości i materiały biurowe stanowiły 13,4% budżetów ogółem.

W tabeli poniżej zamieszczono porównanie budżetów bibliotek w 2008 i 2009 roku oraz ich procent wzrostu i spadku po uwzględnieniu inflacji za 2009 rok.

Biblioteki	Budżet bibliotek w zł		% wzrostu i spadku po uwzględnieniu inflacji za 2009 r. w wysokości 3,5% (wg danych US)
	2008	2009	
Powiaty ziemskie	45 191 589	48 629 335	4,1
Powiaty grodzkie	77 999 294	80 631 394	- 0,1
Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach	138 765	166 118	16,2
Ogółem woj. śląskie	123 329 648	129 426 847	1,4

Budżet bibliotek w 2009 roku w województwie śląskim zwiększył się o 6.097.199 zł w porównaniu do 2008 roku; w tym:

- w bibliotekach powiatów grodzkich budżety były większe o 2.632.100 zł
- w bibliotekach powiatów ziemskich budżety były większe o 3.437.746 zł

Jak wynika z przedstawionych danych dotyczących budżetów bibliotek publicznych województwa śląskiego, sytuacja finansowa większości z nich była niezadowalająca. Wprawdzie w wielu placówkach bibliotecznych kontynuowano procesy komputeryzacji, przeprowadzono większe lub mniejsze remonty czy wyposażano lokale w nowe meble biblioteczne, to jednak odbywało się to kosztem, na przykład mniejszych zakupów nowości wydawniczych czy prenumeraty czasopism. W większości bibliotek zaobserwowano spadek wskaźników odzwierciedlających stan czytelnictwa.

Warto zauważyć, iż większość bibliotek wbrew trudnościom starała się sprawnie funkcjonować, by sprostać wymogom stawianym przez ich użytkowników.

W 2009 roku biblioteki samorządowe województwa śląskiego pozyskiwały dodatkowe środki pozabudżetowe z różnych źródeł. Oto przykłady:

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej zrealizowała projekty na łączną kwotę **269.092 zł**. Były to:

- prowadzenie Punktu Informacji Europejskiej Europe Direct – Urząd Komitetu Integracji Europejskiej – 90.680 zł
- „Cyfrowy Beskidzki Świat” Digitalizacja zbiorów – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – 50.000 zł
- „Zakup mebli i sprzętu do Czytelni Ogólnej Książnicy Beskidzkiej” – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego - 30.000 zł
- „Mozaika Beskidzka” – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – 10.000 zł
- „Twój czar nade mną trwa” Bielskie Dni z Poezją Juliusza Słowackiego – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego/Instytut Książki – 18.412 zł
- „Transgraniczna Edukacja Literacka” – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego/Instytut Książki – 44.000 zł
- „Literatura bez barier” – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego/Instytut Książki - 20.000 zł
- „Bibliografia Bielska – Białej i powiatu bielskiego 2007-2008” – Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego - 4.000 zł
- „Nie-spełnione (?) marzenia wielkiego ślązaka Rok Korfantego – Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego - 2.000 zł

Biblioteka Miejska w Cieszynie pozyskała dodatkowe środki finansowe na łączną kwotę **20.000 zł** na następujące projekty:

- II Międzynarodowy Festiwal czytania nad Olzą: „Książka na orbicie czasu” – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – 5.000 zł
- wydanie i promocja publikacji pt. „ Historie zwyczajne i nadzwyczajne, czyli znani literaci na Śląsku Cieszyńskim” z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego – 2.000 zł
- zakup nowości wydawniczych o tematyce ekologicznej z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - 3.000 zł
- zakup literatury specjalistycznej, materiałów plastycznych oraz sprzętu w celu wyposażenia pomieszczenia, w którym odbywają się zajęcia dla dzieci z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Cieszyna na rok 2009–10.000 zł

Biblioteka Publiczna w Częstochowie otrzymała środki finansowe na łączną wartość **3.170 zł** na:

- dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego organizacji XVI Turnieju Wiedzy Historyczno - Literackiej ph. „Od Westerplatte do Monte Cassino” – 770 zł
- projekt pt. „Częstochowianie czytają dzieciom” opracowany wspólnie ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich, Oddziałem w Częstochowie ze środków Urzędu Miasta w Częstochowie – 2.400 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Jastrzębiu Zdroju otrzymała łącznie **23.220 zł** na:

- realizację projektu „Jastrzębska podróż z książką i wyobraźnią” z Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Literatura i Czytelnictwo” – 16.220 zł

Ponadto Biblioteka jako partner Stowarzyszenia Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej uczestniczyła w realizacji dwóch projektów:

- „Shamrock – dotyk Irlandii” – projekt współfinansowany ze środków Urzędu Miasta Jastrzębie Zdrój na realizację koncertu, wystaw i warsztatów z okazji Dnia św. Patryka – 6.000 zł
- „Jestem!” – projekt współfinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację wystawy i warsztatów poświęconych dzieciom niepełnosprawnym – 1.000 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Orzeszu otrzymała środki pozabudżetowe o łącznej kwocie **50.481,09 zł** na:

- zadanie publiczne Gminy Orzesze w obszarze przeciwdziałania patologiom społecznym w roku 2010 pt. „Młody czytelniku! Krocząc przez życie zwróć uwagę na grożące ci niebezpieczeństwa” – 3.000 zł
- projekt „Komputer nie tylko dla młodych” w ramach Programu Operacyjnego Urzędu Marszałkowskiego „Kapitał Ludzki” – 47.481,09 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Piekarach Śląskich pozyskała łączną kwotę **14.445,88 zł** spoza budżetu na dwa projekty:

- „Z Biblioteką po Europie” – zrealizowany ze środków Fundacji BRE Banku – 4.964,10 zł
- „Przepis na biznes” – zrealizowany ze środków Fundacji NBP – 9.481,78 zł

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Raciborzu pozyskała łącznie **135.863 zł** na realizację trzech projektów dofinansowanych z Funduszy Strukturalnych Wspólnot Europejskich oraz środków krajowych w okresie programowym 2007–2013. Są to:

- „Poznajmy się! Rola literatury w integracji europejskiej” – 57.999
- „Goblin Horror Pictures Show” Polsko - Czeski Konwent Miłośników Fantastyki GOBLIKON 2009 – 39.628 zł
- „Razem czy osobno – przenikanie kultur polsko - czeskich na kresach południowych (dwudniowa konferencja polsko - czeska) – 38.236 zł

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu Śląskim otrzymała środki pomocowe na łączną kwotę **16.800 zł + 11.669,72 EU** z następujących źródeł:

- z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na projekt „Zwierzęta w tarapatach czyli literackie zoo” – 10.000 zł
- ze środków Urzędu Miasta na projekt „Letni ogród sztuki czyli wakacje w Bibliotece” – 3.300 zł
- ze środków Urzędu Miasta na projekt „Doza kultury: cykl spotkań dla seniorów” (aktywizacja społeczno – kulturalna seniorów 50+) – 3.500 zł
- z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu państwa „Przekraczamy granice” na projekt

„Literacka wiosna nad Odrą” – 11.669,72 EU

Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach pozyskała środki pozabudżetowe o łącznej kwocie **48.154,62 zł + 10.370 EU** na następujące zadania:

- remont lokali filii wiejskich MBP z Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Infrastruktura bibliotek” – 41.560,62
- „Na dobrych falach” – konkurs ofert na dofinansowanie zadań z dziedziny kultury w Gminie Czechowice-Dziedzice - 2.204 zł
- „Dlaczego tak się dzieje” – konkurs ofert na dofinansowanie zadań z dziedziny kultury w Gminie Czechowice-Dziedzice - 1.865 zł
- „Książka w sam raz dla nas” – konkurs ofert na dofinansowanie zadań z dziedziny kultury Starosty Powiatu Bielskiego - 2.525 zł
- „Radość tworzenia – polsko-czeskie warsztaty artystyczne” – międzynarodowy projekt edukacyjny – z Program Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007–2013 – 2.218 EU
- „Razem dla książki” – polsko – słowacki projekt promocji czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży – z Programu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007–2013 – 8.152 EU

Środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dla bibliotek nie wymienionych wcześniej)

- **Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu** w ramach Programu Operacyjnego „Literatura i czytelnictwo” pozyskała środki pomocowe na projekt „Pisać? Ilustrować? Tłumaczyć?” – **3.300 zł**
- **Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Rybniku** z Programu Operacyjnego „Rozwój infrastruktury kultury” otrzymała środki finansowe na zadanie „Poprawa jakości usług bibliotecznych w PiMBP w Rybniku” – **39.995 zł**
- **Miejska Biblioteka Publiczna w Siemianowicach Śląskich** w ramach Programu Operacyjnego „Literatura i czytelnictwo” uzyskała dotację na dofinansowanie imprez „Wiwat Siemianowice” – **6.500 zł**
- **Miejska Biblioteka Publiczna w Sosnowcu** w ramach Programu Operacyjnego „Promocja czytelnictwa” pozyskała środki finansowe na organizację „V Sosnowieckich Dni Literatury” – **15.000 zł**
- **Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łazy** z Programu Operacyjnego „Rozwój infrastruktury kultury” otrzymała dofinansowanie do remontów w czterech placówkach bibliotecznych – **50.000 zł**
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Lelowie** w ramach Programu Operacyjnego „Literatura i czytelnictwo” uzyskała środki pieniężne na realizację projektu „...ja z tobą pójde wszędzie, poprzez zimowe wieczory, w kraje wesela” - **3.450 zł**

Środki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego:

- **Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej** otrzymała łącznie **3.750 zł** dofinansowania na dwa następujące konkursy:
 - „Śląskie Talenty – Nagrody im. Karola Goduli” – 2.450 zł
 - „Regionalny Konkurs Poetycki po Śląsku im. ks. Norberta Bonczyka” – 1.300 zł
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Janowie** otrzymała środki finansowe na projekt „Tożsamość regionalna gwarantem zachowania kultury i aktywnej integracji” – **34.006 zł**
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Suszcu** otrzymała dofinansowanie z Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” na projekt „Aktywny senior – przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy Suszec” – **36.430 zł**
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Wilkowicach** pozyskała dofinansowanie na organizację ogólnopolskiego konkursu z cyklu „Rok Polski” pt. „Od zwiastowania do Zielonych Świątek – zwyczaje i obrzędy polskie w rzeźbie i malarstwie na szkle” – **4.000 zł**

Fundusz Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (oraz innych uzależnień) – z tej formy skorzystały, między innymi, następujące biblioteki publiczne przeznaczając środki finansowe na imprezy kulturalno-oświatowe dla dzieci, zakup książek czy nagrody w organizowanych konkursach:

- **Miejska Biblioteka Publiczna w Jastrzębiu Zdroju** – 6.000 zł
- **Miejska Biblioteka Publiczna w Kaletach** – 1.000 zł
- **Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myszkowie** – 1.000 zł
- **Żywiecka Biblioteka Samorządowa** – 3.500 zł
- **Biblioteka Miejska w Blachowni** – 500 zł

- **Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Pilicy** – 530 zł
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Bestwinie** – 1.500 zł
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Godowie** – 621 zł
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Lubomi** – 1.000 zł
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Markłowicach** – 1.400 zł
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Mierzęcicach** – 780 zł
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Pilchowicach** – 600 zł
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Przystajni** – 3.400 zł

Inne:

- **Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach** otrzymała od Starostwa Powiatowego w Gliwicach dodatkowe środki finansowe o łącznej wartości **5.720 zł** na:
 - „BIBLIOLATO 2009” – konkursy dla bibliotek szkolnych i publicznych – 1.670 zł
 - „Bibliotekarz i regionalista – razem czy osobno” – konferencja dla bibliotekarzy i regionalistów – 4.050 zł
- **Miejska Biblioteka Publiczna w Kaletach** pozyskała pozabudżetowe środki pieniężne ze Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach w ramach konkursu ofert na zadanie publiczne w dziedzinie kultury i sztuki, ochrony dóbr kultury oraz tradycji, w wyniku którego zorganizowano konkurs poetycki pt. „Ścieżki naszych marzeń” dla młodzieży z powiatu tarnogórskiego oraz wydano tomik wierszy laureatów – **2.000 zł**
- **Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myszkowie** otrzymała dofinansowanie do podłączenia szerokopasmowego dostępu do Internetu – **2.866 zł**
- **Miejska Biblioteka Publiczna w Radzionkowie** pozyskała środki finansowe ze Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach na realizację zadania publicznego „Wydanie bibliografii miasta Radzionków za lata 1998-2001” – **2.500 zł**
- **Biblioteka Publiczna Miasta Rydułtowy** otrzymała dofinansowanie z Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w ramach Programu Operacyjnego Wspólnoty Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013 na projekt „Bawiąc was bawimy się z wami – dwa narody jeden cel” – **37.555 zł**
- **Miejska Biblioteka Publiczna w Tarnowskich Górach** ze Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach otrzymała dofinansowanie o łącznej wartości **3.900 zł** na:
 - realizację zadania publicznego „Czytam więc jestem. Czytam więc tworzę” – 3.600 zł
 - coroczne obchody uroczystości św. Marcina czyli „Marcinki” dla dzieci i rodziców – 300 zł
- **Biblioteka Publiczna Czerwionka-Leszczyny** na zadanie pn. „**Biblioteka bez barier – przebudowa i wyposażenie Biblioteki Publicznej w Czerwionce-Leszczynach**”, otrzymała dofinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013, Priorytet IV Kultura, Działanie 4.1 Infrastruktura kultury – **1.100.000 zł**
- **Miejska Biblioteka Publiczna w Strumieniu** zdobyła środki pozabudżetowe ze Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Cieszyńska Kraina” na projekt „Wszystko tu moje... – cykl warsztatów edukacyjno – wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym z terenu Gminy Strumień” – **15.322 zł**
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Gierałtowicach** pozyskała środki finansowe z Fundacji im. Jana Kantego Steczkowskiego w ramach programu „Na dobry początek” na projekt „Podróże z Koszałkiem Opalkiem po Europie” - **10.000 zł**
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Lyskach** zdobyła środki pieniężne biorąc udział w projekcie grantowym „Działaj Lokalnie VI” Polsko – Amerykańskiej Fundacji Wolności i Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce, Fundusz Lokalny „Ramża” na zadanie „Ocalić od zapomnienia” – **2.000 zł**
- **Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówice** otrzymała ze Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach łącznie **7.000 zł** na:
 - realizację zadania publicznego „Taniec odzwierciedleniem swego wnętrza” – 2.000 zł
 - realizację zadania publicznego „Upowszechnianie tradycji regionalnych” – 5.000 zł

A oto przykłady bibliotek, które pozyskały dodatkowe środki finansowe na działania pozastatutowe:

- **Gminna Biblioteka Publiczna w Herbach** biorąc udział w konkursie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach pt. „Tworzenie gminnych świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży” zdobyła **18.000 zł**
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Ujsolach** przystąpiła do zadania zleconego przez Gminę w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich” biorąc udział w projekcie „Odnowa i Rozwój Wsi”, który obejmuje „Przebudowę budynku po byłej remizie strażackiej w Złatnej na cele wielofunkcyjnego domu społeczności lokalnej” – **250.375 zł**

Wszystkie uprawnione biblioteki publiczne w województwie śląskim otrzymały w 2009 roku środki na zakup nowości wydawniczych w ramach Programu Operacyjnego Literatura i Czytelnictwo. Priorytet 2: Zakup nowości wydawniczych.

Wśród darowizn rzeczowych, pozyskiwanych przez biblioteki od sponsorów wymienić należy, przede wszystkim: książki, czasopisma, zbiory specjalne, sprzęt komputerowy i techniczny, gadżety reklamowe, bony towarowe, zabawki do kącika dla najmłodszych oraz artykuły spożywcze dla uczestników imprez czytelniczych.

